

NEYROSONOGRAFIYA TEKSHIRISH USULI

Maxmayusupov Muhiddin

*Samarqand Davlat tibbiyot universiteti DKTF tibbiy
Radiologiya kafedrasi 2-bosqich ordenatori*

Usarov Muxriddin

*Ilmiy rahbar: Samarqand Davlat tibbiyot
universiteti.Samarqand .O'zbekiston*

Annotatsiya: *Neyrosonografiya - bu bolaning miyasini ultratovush tekshiruvining samarali va xavfsiz usuli. Bugungi kunda ushbu protsedura hayotning birinchi yilidagi bolalarda tug'ma va orttirilgan miya patologiyalarini tashxislashning eng informatsion noinvaziv usullaridan biridir. Neyrosonografiya patologiyani, masalan, miyaning malformatsiyasini o'z vaqtida aniqlash imkonini beruvchi yagona usuldir. Ultrasonik to'lqinlar yuqori chastotali mexanik tebranishlardir. Ultratovush tekshiruvi paytida bemor hech qanday nurlanishni olmaydi. Ultratovushning to'qimalarga ta'siri faqat termal bo'lib, u mutlaqo ahamiyatsiz.*

Kalit so'zlar: *Neyrosonografiya,patologiya,miya ultratovush,liqildoq.*

Neyrosonografiya yordamida miya rivojlanishining anomaliyalarini, o'smalar, shuningdek, tug'ruqdan oldin ham, tug'ruq paytida ham qon aylanishining buzilishi (qon ketishi, gidrosefaliya) natijasida miya shikastlanishini aniqlashi mumkin. Bola homiladorlik paytida ham, tug'ruq paytida ham ko'plab testlardan o'tadi. Onadagi infeksiyalar, dori-darmonlar, maishiy va kasbiy xavflar - yangi tug'ilgan chaqaloqlarda miyada o'zgarishlarga olib kelishi mumkin. Va, tabiiyki, miya, inson tanasining eng murakkab va himoyasiz tuzilishi sifatida, bu ta'sirlarga eng sezgir.Bolaning hayotining birinchi yilida shifokorlar miyadagi muayyan muammolar tufayli yuzaga kelishi mumkin bo'lgan oqibatlarining oldini olish imkoniyatiga ega. Davolash qanchalik tez boshlansa, bolaning sog'lom o'sishi ehtimoli shunchalik yuqori bo'ladi.Neyrosonografiya barcha erta tug'ilgan chaqaloqlar uchun majburiydir. Tug'ilgandan keyin intensiv terapiya yoki reanimatsiyaga muhtoj bo'lgan bolalar, tug'ilish travmasi yoki travmatik akusherlik yordamidan keyin, katta yangi tug'ilgan chaqaloqlar va o'sishda kechikish bo'lgan chaqaloqlar. Bundan tashqari, tadqiqot boshqa organlar va tizimlarning nuqsonlari va anomaliyalari bo'lgan bolalar uchun buyuriladi. Ammo, umuman olganda, har bir bola kamida bir marta neyrosonografiya qilish kerak. Liqildoq allaqachon yopilgandan keyingina bir yildan keyin o'zini namoyon qilishi mumkin bo'lgan o'zgarishlar aniqlanadi. Neyrosonografiya bolaning bosh suyagida 6 ta ossifikatsiyalanmagan joyni - suyaklardan farqli o'laroq, ultratovush o'tishiga xalaqit bermaydigan fontanellarni qoldiradi. Asosan, tadqiqot katta liqildoq orqali amalga oshiriladi - parietal mintaqadagi boshning olmos shaklidagi maydoni, shuningdek, temporal nuqta Katta liqildoq birinchi yil oxirida,

ba'zi bolalarda esa 3-4 oygacha yopiladi. Shuning uchun erta chaqaloqlik davrida neyrosonografiya qilish juda muhimdir. Liqildoq yopilgandan so'ng, neyrosonografiya imkonsiz bo'ladi. Neyrosonografiyadan oldin liqildoq ustidagi teri maxsus ovoz o'tkazuvchi jel bilan yog'langan: axir, u bilan ultratovush to'lqinlarining yo'lini to'xtatuvchi sensor o'rtasida havo bo'lmasligi kerak. Bolaning yoshini inobatga olib, biz tekshirish vaqtini 10 daqiqagacha qisqartirishga harakat qilamiz. Neyrosonografiyaning asosiy afzalliklaridan biri bu hech qanday maxsus tayyorgarlikning yo'qligi, tekshiruv uyqu paytida ham, uyg'onish paytida ham, borligida amalga oshiriladi. ota-onalarning. Farzandingiz uxlamasa yoki bezovta bo'lsa, unga shisha ichishni taklif qilishingiz yoki so'rg'ich bilan chalg'itishingiz mumkin. Neyrosonografiya natijalarini pediatr va nevrologga ko'rsatishni unutmang. Shuni unutmangki, neyrosonografiya qo'shimcha usul bo'lib, miya va uning qorinchalari, dura va yumshoq miya pardalari, tomirlar va ulardagi qon oqimi. Tadqiqot yordamida shifokorlar intrakranial bosimning oshishi belgilarini, yaxshi va yomon xulqli o'smalarni, ishemiya va qon ketish joylarini, yallig'lanish jarayonlarini, shuningdek, oldingi jarohatlarning ayrim belgilarini, infeksiyalarni, tug'ma va genetik anomalliklarni aniqlashlari mumkin. Bolaning miyasini tekshirish toj va peshona o'rtasida joylashgan katta fontanel orqali amalga oshiriladi. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning neyrosonografiyasi chaqaloqlar tomonidan osonlikcha toqat qilinadi, bir yoshgacha bo'lgan bola protsedura davomida uxlab ham, uyg'oq ham bo'lishi mumkin. Shifokor yangi tug'ilgan chaqaloqning boshini maxsus o'tkazgich jeli bilan yog'laydi va uning ustiga ultratovush sensorini muloyimlik bilan siljitadi. Ma'lumotlar monitorga uzatiladi va real vaqtda bosh suyagi tarkibining dinamik tasvirini ifodalaydi. Neyrosonografiyani keyingi yoshda o'tkazish mumkin, garchi uning ma'lumotlar mazmuni sezilarli darajada cheklangan. Ma'lumot olish uchun datchiklar bosh suyagining boshqa tuzilmalariga nisbatan eng kichik qalinlikka ega bo'lgan temporal suyaklar maydoniga joylashtiriladi. Jarayonni tugatgandan so'ng, shifokor miya va uning atrofidagi tuzilmalarning holatini aks ettiruvchi olingan barcha ma'lumotlarni qayd etadigan xulosa chiqaradi. Jarayonda me'yordan biron bir og'ish aniqlangan bo'lsa, ular batafsil tavsiflanadi. Miyaning neyrosonografiyasi (ultratovush) 1 yoshgacha bo'lgan bolalar uchun skrining tekshiruvlarining standart to'plamiga kiritilgan. Qoida tariqasida, protsedura 1 oylik yoshda amalga oshiriladi. 1,5 oyligida majburiy tekshiruv; bolaning muddatidan oldin tug'ilishi; kam xomilalik vazn (gipotrofiya); bolaning bosh suyagi va yuz skeletining xarakterli bo'lmagan shakli; intrauterin infeksiyalarga shubha qilish; homiladorlik va tug'ish paytida xomilalik gipoksiya; boshqa organlarning anomalliklari; bolada nevrologik yoki xromosoma kasalliklariga shubha qilish; qiyintug'ish; tug'ilish jarohatlari; tutilishlar; fontanelning orqaga tortilishi; rivojlanish kechikishi; yuzning assimetriyasi; haddan tashqari asabiy qo'zg'aluvchanlik va boshqalar. Yangi tug'ilgan chaqaloqning holatidagi o'zgarishlar dinamikasini kuzatish uchun har 1-2 oyda miya tadqiqotlari o'tkaziladi. Ultratovush tekshiruvi uchun mutlaqo kontrendikatsiyalar yo'q. Shartli cheklash - sensor

o'rnatilgan joyda teriga sezilarli zarar. Ultratovush tekshiruvi maxsus tayyorgarlikni talab qilmaydi, faqat belgilangan vaqtda klinikaga kelish kifoya.

Agar hayotning birinchi oylarida chaqaloq haqida gapiradigan bo'lsak, u diagnostika jarayonida iloji boricha kamroq tashvishlanishi uchun tekshiruvdan biroz oldin ovqatlanish kerak.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Murodovna, J. D., Bakhodirovna, S. D., & Yangiboyevna, N. S. (2022). Learning Liquid Medicine Forms and Writing Prescriptions for Medical School Students. *Central Asian Journal of Medical and Natural Science*, 3(5), 72-76.
2. Rajabboevna, A. R., Yangiboyevna, N. S., Farmanovna, I. E., & Baxodirovna, S. D. (2022). The importance of complex treatment in hair loss.
3. Rajabboevna, A. R., & Yangiboyevna, N. S. (2023). EPILEPSIYA BILAN OG'RIGAN BEMORLARDA TOPAMAX DORI VOSITASINING KLINIK VA FARMAKOEKONOMIK ASPEKTLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH. *Research Focus International Scientific Journal*, 2(5), 198-202.
4. Yangiboyevna, N. S., & Ravshanovna, M. U. (2022). BIOLOGIK FAOL QO'SHIMCHALARINING TIBBIYOTDAGI AHAMIYATI. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIIY JURNALI, 542-545.
5. Narmetova, S. Y., & Mardiyeva, J. S. (2023). The Advantage of the Drug Nifedipine in the Treatment of Arterial Hypertension. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(6), 280-282.
6. Narmetova, S. Y. (2023). Treatment of the Sodium Drug Levothyroxine in the Treatment of Hypothyroidism Efficiency. *Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal*, 2(3), 397-399.
7. Murodovna, J. D., & Narzikulovna, I. D. (2023). Use of Beclometasone Dipropionate in the Treatment of Allergic Rhinitis in Pregnant Women. *Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal*, 2(4), 367-369.
8. Rajabboevna, A. R., & Murodovna, J. D. (2023). Peculiarities of the Influence of a Grub on Metabolism. *Scholastic: Journal of Natural and Medical Education*, 2(3), 31-33.
9. Rajabboevna, A. R., Farmanovna, I. E., & Murodovna, J. D. (2022). Optimization of the Treatment Algorithm of Patients with Low Resistance to Antiepileptic Drugs Using Pharmacogenetic Tests. *Eurasian Medical Research Periodical*, 11, 95-97.
10. Murodovna, J. D., & Sabina, D. (2023). Breast Milk and Its Importance For the Child. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(6), 261-264.